

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۲۱/۰۱/۱۶

محمد انور آخر

افسانې بله افسانه وزپړوله

لمړۍ برخه

گران او قدرمن لوی استاد سیستانی صاحب سلامونه او بنی هیلې، محترم استاد! ستاسو په زړه پورې لیکنه (چگونه مزار شریف جانشین بلخ گردید؟) ولوستله چې بنه مالومات مې په کې وموندل په دې اړه مې په خوا (د حضرت علي جسد د مزار شریف له زیارت څخه پورته شوی او د غوربند سیمې ته راغلی دی). تر سرلیک لاندې لیکنه لیکلې وه چې ستاسو په خدمت کې یې خپروم.

د اړونده موضوع په اړه نوي مالومات د مرحوم محمد ادیب افندي (چې د پاچا امان الله خان له نږدې او باوري کسانو څخه ؤ) له سفرنامې (د بخارا یونلیک) څخه په لاس راغلي دي چې بناغلي ولسمشر اشرف غني ته دالی شوي او لومړي ټوک لومړۍ برخه یې له عربي څخه مومند آخر پښتو ته اړولی ده، مرحوم محمد ادیب افندي (د نورو ډېرو نویو مالوماتو تر څنګ) د حضرت علي د تش په نوم مریستون په هکله خورا په زړه پورې مالومات او د جاهلو کسانو د ناوړه گروهې په تراؤ خواشیني څرګنده کړي ده، افسوس کوي چې ولې زموږ خلک د مشرکینو په څېر گروهې لري مرحوم افندي زیاتوي چې په بلخ کې د حضرت علي زیارت د سلطان حسین میرزا له خوا (چې له ترکانو سره په شخړو کې ښکېل ؤ) د سیاسي موخو په خاطر جوړ شوی دی. لاندې مالومات د مرحوم افندي له یونلیک څخه کټ مټ نقلوم په دې هیله چې ستاسو محترم او د بناغلو او اغلو لوستونکو د پام وړ وگرځي:

افسانې بله افسانه وزپړوله

د افغانانو، بخارايانو او ترکمنو یو عجیب باور داسې دی چې د لومړنیو (راشدینو) خلفاوو څلورم خلیفه حضرت علي رضي الله عنه تر وژلو وروسته د خپلې اوسني په وسیله افغانستان ته راوړل شوی دی چې بیا (بلخ) ته نږدې د اوسني (مزار شریف) په ښار کې خاورو ته سپارل شوی (چې وروسته به د مزار شریف د ښار په اړه په تفصیل وږیږو چې د افغاني ترکستان مرکز دی).

سره له دې چې د حضرت علي جسد په نجف کې خاورو ته سپارل شوی، خو یو بل دروغ چې خوارجو جوړ کړي دا دي چې وايي: د حضرت علي له مریستون څخه اوږدې پېړۍ تېرې شوی وې چې ورک او نامالوم ؤ خو وروسته د حضرت علي له خوا [اجازه ورکړ شوه تر څو مریستون یې مالوم شي نو د دې ځای] بلخ د خواجه خیران [منجورانو داسې ادعا وکړه چې کله ځینو کسانو هلته څلویښت شپې تېرې کړي نو د دوی حاجتونه پوره شول او دا شهادت یې ورکړ چې د نوموړي مریستون دلته [د بلخ د خواجه خیران په کلي] کې شتون لري چې کون، برگ (پیس) وهلی، ږوند او گوزن وهلي ناروغان ورسره رغیږي. دغه ځای داسې ځانګړني درلودې چې اړمنو کسانو، ناروغانو او بېوزلو باور ورباندې درلود.

عجیبه دا ده چې د علي رضي الله عنه د مریستانه له پیدا کېدلو څخه چې له کومې معجزې پرته موندل شوی دی تر اوسه داسې څوک نه دي پیدا شوي چې د دې دروغو مخنیوی وکړي او لا هم د پسرلي په لومړۍ ورځ په زرګونو کسان د مزار شریف ښار ته راځي، څلویښت شپې په هغه ځای کې د دښتې په شګو کې په وینښه تېروي تر څو بدمرغۍ یې لېږي کړي، داسې فکر به وکړي چې [د خلکو ګڼه ګڼه] څپاند سمندر دی.

ځینې خلک له علي څخه شفا غواړي، بل شتمني غواړي او بل یې هم ځواک او پر دښمن د برلاسی هیله لري، افسوس چې مسلمانان څومره د جهالت کندو ته لوېدلې دي، د قرآن او اسلام له صریحو اوامرو سره په مخالفت کې ښکېل دي چې وايي: بې له خدایه د بل چا وسیله کول بت پرستي او ګمراهي ده او الله تعالی په قرآن کې منع کړي ده. [قرآن د زمر سورت: ۴۳-۴۴ آیتونه]

هو دا عقیده په مزار شریف او د علي رضي الله عنه په زیارت کې ډېره لوړې کچې ته رسیدلې ده چې د نوموړي کرامات بلل کیږي چې [تر اوسه] د عامو خلکو له اذهانو څخه نه ده له منځه وړل شوي خو په دې بې خبره نړۍ کې داسې کسان هم شته چې له دې لارې بنه ګتوره سوداګري کوي او د مسلمانانو له ساده ګۍ او ناپوهۍ څخه ناسمه استفاده کوي.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له الیرلو مخکې په خیر و لولئ

خبره داسې وه چې د هزاره مغولو له قبایلو څخه لسو تنو څو کاله وړاندې پرېکړه کړې وه چې له خپلو سیمو څخه نورو سیمو [غوربند] ته ولاړ شي، بیا یې د دوی څو کسانو د رندو، کنو، گونگوالي او ځینو یې په نورو ناروغيو د اخته کېدو تظاهر وکړ، تر څو ټول خلک پر دوی د ریښتینو ناروغانو گومان وکړي او څوک شک هم ورباندې ونه کړي. دوی همداسې وکړل او هغه خلک چې دوی یې په گاونډي ورسره مېشت شوي وو داسې دوکه کړل چې هیڅوک یې په چل پوه نه شول.

د تېر کال (۱۳۳۶ هـ، ق) په مني کې [د دغو تگانو] مشر چې د خلکو ترمنځ یې د پرېهزگاری، زهد او تصوف تمثیل کاوه وویل چې ده [حضرت] علي په خوب کې لیدلی دی او ورته ویلي یې دي چې په مزار شریف کې له خپل مریستون څخه تللی دی، ځکه چې د هغه ځای خلک په گناهونو او فسق کې اخته وو نو د ځان لپاره یې د (غوربند) په سیمه کې مریستون غوره کړی او ټاکلی دی، [د تگانو] مشر وویل چې خلکو ته به دا مریستون وروښيي چې د دوی د برکت او روغتیا لامل شي.

دغې شېخ هغه خلک راټول کړي وو چې د ده په کراماتو یې باور درلود او دغې [د غوربند] درې ته یې له ځان سره راوستلي وو چې مور اوس په کې روان یو، همدارنگه له ټولو کلیو څخه ډېر خلک هم ورپسې راغلي وو، نو هغو خلکو ته یې د دروغو د خوب جوړه کړې کیسه اورولې وه.

بیا چې کله خلکو ځمکه وکیندله په هغه ځای کې مریستون څرگند شو، نو پوښتنه یې مه کوه چې خلک څومره ورته حیران شوي وو، بیا چې کله هغه رانده خپلې سترگې پرانیستي او ویې غږولې، یوه خوشالي دوه شوي او خلکو ته یې ویل چې علي یې پر سترگو لاسونه ووهل نو ځکه یې سترگې روغې شوي، دا دی اوس هر څه ویني، په همدې توگه گونگ هم خبرې پیل کړې او ژبه یې خلاصه شوه، همداسې شل کس هم چې هغه قبر لمس کړ نو پښې یې په خوځښت راغلي.

دلته د خلکو لېونتوب زور واخیست او پر هغو کسانو یې ورمندې کړې چې د علي د لاسونو د لمس له امله یې روغتیا وربښلې وه، د دوی جامې یې ورڅېرې کړې تر څو د تبرک لپاره یې له ځانونو سره وساتي.

دا خبر نږدې ولایتونو او پلازمېنې [کابل] ته په یوه ورځ او یا له هغې په څه [کمه او زیاته] موده کې ورسېد، تر هغې چې لوی او واړه، سړي او ښځې ډلې، ډلې د دې وچې درې پر لور ورمات شول چې د دغې عجیبه موندنې په لسمه ورځ له اویا زرو هم ډېر کسان تللي وو، زما په یاد دي چې هغه ورځ کابل له ځایي خلکو څخه تش ښکاریده.

خلکو به پر شېخ او د هغه پر پیروانو بې شمېره د سرو او سپینو نذرونه ښیندل او هغو لسو کسانو ته چې علي تبرک ورکړی ؤ د دې اجازه هم ورکړې شوي وه چې خلکو ته د طلايي سکو په بدل کې شفا ورکړي.

تر دې چې دا اسماني معجزه او که په سمه مانا یې ووايو له ناپوهی ډکه ننداره پر یوه ناوړه ناوړین بدله شوه، داسې چې د تاریخ له سترو بدو پېښو بلل کېږي، کله چې په دې وچه دښته کې د ژمي ساره مخ په ډېریدو شو نو د زیارت کوونکو تر منځ بېلابېلې وباوې (ناروغی) گډې شوي او لوړه هم په کې خوره شوه.

دا کار د دې لوبې د جوړوونکو د حماقت له وجې ترسره شو، دوی له دومره چالاکی او دومره ستري ادعا سره، سره ناسم وخت او ځای ټاکلی و. کله چې پاچا حبیب الله خان ته دا خبر ورسېد نو بې له ځنډه یې د دې نوي افسانې د له منځه وړلو لپاره د ماليې وزیر [محمد حسین خان مستوفی الممالک د خلیل الله خلیلي پلار] تر مشرۍ لاندې پوځي ټولي ولېږل، هلته یې خلک ولیدل چې پر مریستانه راتاویزي، تيزي یې ښکلوي او له سترگو یې د عاجزۍ اوښکې څڅي او ټول د شنه اسمان لاندې بې سرپناه پراته دي.

د دې دروغو جوړوونکي یې ونيول او په چاودیدونکو توکو (ډینامیتو) باندې یې هغه مریستون والوزاوه، د خلکو د خورولو او خپلو سیمو ته د لېږلو امر یې وکړ، دې پوځي ټولېو خپل کار په زور تر سره کړ، خلک یې خواره کړل، دوکه بازان یې ونيول، د سیمې حاکم یې له دندې گوښه کړ او هغه لس کسه یې پاچا حبیب الله ته راوستل او د دوی د رېږو د کولو او له هغوی څخه د ټولي کړې شتمني د ضبطولو امر یې وکړ او د څېړنې لپاره یې بندیان کړل.

د کره پلټنو په پایله کې د شېخ خبانت او دوکه ماري څرگنده شوه، د نوموړي او د هغه پیروانو او د دوی کلیوالو رښتیا [خبرې] وکړې چې عدالت سزا ورکړه خو اوس خلک د دې په تمه وو چې پاچا او د هغه د ماليې وزیر ته به خدای ډېره لویه سزا ورکړي، نابیره داسې پېښه شوه چې په هماغه ژمي کې پاچا [د لغمان په کله کوش کې] ووژل شو او د ماليې وزیر له دې امله [پاچا امان الله خان له خوا] اعدام کړی شو چې مالي خيانتونه یې تر سره کړي وو، نو خلکو داسې فکر وکړ چې څوک د زیارت درناوی نه کوي داسې سزاګانې به ویني. خو الحمدلله چې تر اوسه بیا په هغه ځای کې کوم زیارت نه دی جوړ شوی. هو په خدای چې اسلامي ټولنه پر خپل دین او قرآن د ناپوهۍ دغې درجې ته رسېدلي ده!

نور بیا